

МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Навчальний посібник

За редакцією доцента Ю. Ф. Іванова

ІЄ ПРОВОА
ЄДНІСТЬ
РЕДАКЦІЯ
ЮРИДИЧНИХ
ВИДАНЬ

Київ • 2018

Рецензенти:

Гриняк А. Б. – д-р юрид. наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу проблем приватного права НДІ приватного права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака;

Калаур І. Р. – д-р юрид. наук, доцент, завідувач кафедри цивільного права і процесу юридичного факультету Тернопільського національного університету;

Первомайський О. О. – канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

Авторський колектив:

Бичкова С. С., д-р юрид. наук, професор (підрозділ 12.4); **Бобко В. Г.**, канд. юрид. наук, доцент (підрозділи 1.1; 1.2); **Бірюков І. А.**, канд. юрид. наук, професор (підрозділи 10.1; 10.4); **Боровська І. А.**, канд. юрид. наук (розділ 2); **Герасимчук Л. В.**, канд. юрид. наук, (підрозділ 9.3); **Демиденко Н. В.**, канд. юрид. наук, доцент (розділ 8); **Іванов Ю. Ф.**, канд. юрид. наук, доцент (розділ 5 у співавтор. з Івановою М. В.; розділ 11); **Іванова М. В.** (розділ 5 у співавтор. з Івановим Ю. Ф.); **Калінюк А. Л.** (підрозділи 6.1; 6.4; 6.5); **Кириліна О. В.**, канд. економ. наук, доцент (розділ 7); **Куцик К. В.**, канд. юрид. наук (підрозділи 12.1; 12.2; 12.3 у співавтор. з Чурпітою Г. В.); **Лінік Є. П.** (розділ 13); **Лов'як О. О.**, канд. юрид. наук, с.н.с. (підрозділ 1.3 у співавтор. з Губаревим С. В.); **Губарєв С. В.**, канд. юрид. наук (підрозділ 1.3 у співавтор. з Лов'яком О. О.); **Мазур В. В.**, канд. юрид. наук (підрозділ 3.1); **Мироненко В. П.**, канд. юрид. наук, доцент (підрозділи 6.2; 10.2); **Осадько А. С.**, канд. юрид. наук (підрозділи 4.1; 4.2); **Петровський А. В.**, канд. юрид. наук (підрозділ 4.3); **Пилипенко С. А.**, канд. юрид. наук, доцент (підрозділ 6.3); **Полішко Н. Л.** (підрозділи 9.1; 9.2); **Устименко Т. П.**, канд. юрид. наук, доцент (підрозділ 3.2); **Ханович Є. Д.** (підрозділ 10.3); **Чурпіта Г. В.**, д-р юрид. наук, доцент (підрозділи 12.1; 12.2; 12.3 у співавтор. з Куцик К. В.); **Шановал Л. І.**, канд. юрид. наук, доцент (підрозділ 3.1).

М58 Міжнародне приватне право : Навч. посіб. / Бичкова С. С., Іванов Ю. Ф., Чурпіта Г. В. та ін.; За ред. Ю. Ф. Іванова. – К.: Алерта, 2018. – 390 с.

ISBN 978-617-566-496-4

У посібнику, на основі аналізу національного законодавства, нормативно-правових актів ряду іноземних держав, викладені основні положення, що характеризують природу і специфіку міжнародного приватного права, розглянуті правове становище іноземних громадян і юридичних осіб в Україні та за кордоном; основні інститути особливої частини міжнародного приватного права: речове право, право інтелектуальної власності, договірні зобов'язання, розрахунково-кредитні, спадкові, шлюбно-сімейні, трудові відносини, питання міжнародного цивільного процесу.

Посібник розрахований на студентів, аспірантів, викладачів, юристів-практиків та інших осіб, які цікавляться питаннями міжнародного приватного права.

УДК 341.9(075.8)

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

- ВОІВ** – Всесвітня організація інтелектуальної власності;
ГК України – Господарський кодекс України;
ГПК України – Господарський процесуальний кодекс України;
ЄЕС – Європейське економічне співтовариство;
ЄС – Європейський Союз;
ЄСВС – Європейське співтовариство вугілля та сталі;
ЄСПЛ – Європейський суд з прав людини;
ІНКОТЕРМС – Міжнародні правила інтерпретації комерційних термінів;
КТМ України – Кодекс торговельного мореплавства України
МОМ – Міжнародна організація з міграції;
МОП – Міжнародна організація праці;
МТП – Міжнародна торгова палата;
ООН – Організація Об'єднаних Націй;
ПЄКП – Принципи європейського контрактного права;
СК України – Сімейний кодекс України;
УНІДРУА – Міжурядова організація «Міжнародний інститут уніфікації норм приватного права»;
ЦК України – Цивільний кодекс України;
ЦПК України – Цивільний процесуальний кодекс України;
ЮНСІТРАЛ – Комісія ООН із права міжнародної торгівлі.

ЗМІСТ

Список умовних скорочень	3
--------------------------------	---

Розділ 1.

Загальні положення міжнародного приватного права

1.1. Поняття та предмет міжнародного приватного права	8
1.2. Методи регулювання відносин в міжнародному приватному праві	12
1.3. Система міжнародного приватного права.....	20
1.3.1. Загальнонаукові підходи до розуміння системи права через призму міжнародних приватних відносин.....	20
1.3.2. Складові частини системи міжнародного приватного права.....	24

Розділ 2.

Джерела міжнародного приватного права

2.1. Поняття та види джерел (форм) міжнародного приватного права.....	27
2.2. Внутрішнє (національне) законодавство	36
2.3. Правові звичаї.....	39
2.4. Судова та арбітражна практика. Правова доктрина.....	45

Розділ 3.

Суб'єкти міжнародного приватного права

3.1. Фізичні особи в міжнародному приватному праві	51
3.1.1. Правоздатність та дієздатність фізичних осіб в міжнародному приватному праві.....	51
3.1.2. Іноземні особи, особи без громадянства, біженці.....	60
3.1.3. Захист прав та інтересів громадян України, що перебувають за кордоном	70
3.2. Юридичні особи в міжнародному приватному праві.....	78
3.2.1. Загальна характеристика та види юридичних осіб як суб'єктів міжнародного приватного права.....	78

3.2.2. Правовий режим діяльності іноземних юридичних осіб	83
3.2.3. Правовий статус транснаціональних корпорацій	85
3.2.4. Правовий статус офшорних компаній	87
3.3. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права	90
3.3.1. <i>Поняття та види імунітету держави.</i>	91
3.3.2. <i>Законодавство України щодо питань імунітету іноземної держави.</i>	95
3.3.3. <i>Міжнародно-правові кодифікації щодо питань імунітету держави.</i>	99

Розділ 4.

Речове право

4.1. Колізійні відносини речових прав	103
4.2. Захист речових прав	112
4.3. Право власності України за кордоном	116

Розділ 5.

Право інтелектуальної власності

5.1. Право інтелектуальної власності в міжнародному приватному праві	121
5.2. Міжнародно-правова охорона авторського права	128
5.3. Міжнародно-правова охорона суміжних прав	135
5.4. Промислова власність в міжнародному приватному праві ...	145

Розділ 6.

Договірні зобов'язання

6.1. Договір міжнародної купівлі-продажу	153
6.2. Договір міжнародного факторингу	160
6.3. Договір міжнародного страхування	168
6.4. Договір міжнародного фінансового лізингу	176
6.5. Договір міжнародного перевезення	182
6.5.1 <i>Загальні положення про міжнародні перевезення.</i>	182
6.5.2 <i>Міжнародні залізничні перевезення.</i>	185
6.5.3 <i>Договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів.</i>	193

6.5.4. Міжнародні повітряні перевезення.....	200
6.5.5. Міжнародні морські перевезення.....	203

Розділ 7.

Розрахунково-кредитні відносини

7.1. Міжнародно-правове регулювання розрахунків за акредитивом.....	206
7.2. Міжнародно-правове регулювання розрахунків по інкасо.....	216
7.3. Міжнародно-правове регулювання розрахунків за платіжними дорученнями (банківський переказ).....	220
7.4. Міжнародно-правове регулювання розрахунків вексями та чеками.....	226

Розділ 8.

Недоговірні зобов'язання

8.1. Поняття та загальна характеристика недоговірних зобов'язань в міжнародному приватному праві.....	235
8.2. Зобов'язання внаслідок завдання шкоди в національних правових системах.....	238

Розділ 9.

Спадкове право

9.1. Міжнародно-правове регулювання спадкових відносин.....	243
9.2. Колізійні питання у сфері спадкових відносин.....	250
9.3. Спадкування нерухомого майна.....	254

Розділ 10.

Шлюбно-сімейні відносини

10.1. Поняття і правова характеристика шлюбно-сімейних міжнародних правових відносин.....	258
10.2. Порядок укладення шлюбу з іноземним елементом.....	263
10.3. Правовідносини батьків і дітей.....	268
10.4. Захист сімейних міжнародно-приватних прав та інтересів.....	277

Розділ 11.

Правове регулювання трудових відносин в міжнародному приватному праві

11.1. Загальна характеристика міжнародних трудових відносин	282
11.2. Міжнародно-правове регулювання трудових відносин.....	286
11.3. Колізійне регулювання трудових відносин в міжнародному приватному праві	294

Розділ 12.

Міжнародний цивільний процес

12.1. Підсудність справ з іноземним елементом (міжнародна підсудність).....	298
12.2. Правовий статус іноземних осіб та іноземної держави в цивільному процесі.....	307
12.3. Судові доручення	314
12.4. Визнання і виконання іноземних судових рішень	324

Розділ 13.

Lex mercatoria

13.1. Правова природа lex mercatoria	332
13.2. Lex mercatoria і національне право	350
13.3. Lex mercatoria і міжнародні контрактні зобов'язання	355
Список рекомендованої літератури.....	364

Додатки

Про міжнародне приватне право: Закон України.....	370
---	-----